

Szerkesztőségi iroda:
Rimaszombat, temető-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyed évre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:
R-szombat, Losonczy-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyvnyomdájában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetési pénz-, hirdetés-, nyiltér- és felzárólapok.

Hirdetési díj:
Egy négyhasábos pe ittor térfogata . . . . . 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:
Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonczy-utca 24. sz., nemkülönbön minden hazai postahivatal. Az előfizetések legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Községi hitelszövetkezetek.

Életrevaló eszme megvalósítására törekszik a helybeli nép- és iparbank igazgatósága.

A kisbirtokosok és a vidéki kisebb iparosok sokszor jutnak oly körülmények közé, hogy — általános hiedelem szerint — a sok pénz dacára, mely a bankokban és takarékpénztárakban gyümölcsötlenül hever, nem tudnak egy kis forgalmi tőkére szert tenni. minék következtében nem képesek magukat az uzsora pusztításaitól megóvni. E szerencsétlen állapot az uzsora-törvény sem segített s kisbirtokosainknak és kisebb iparosainknak egy jelentékeny része ma már ott áll, hogy ha idejekorán egy üdvös mentő eszköz nem áll rendelkezésükre, vagyonilag menthetlenül elpusztulnak. Felesleges kifejtünk azt, hogy társadalmunk eme két osztályát hazfiumi érdekből is nemesak megmentünk, hanem ápolnunk és fejlesztenünk kell.

A veszély, mely emekét osztályt fenyegeti, már több vármegye nagyobb befolyású és intelligensebb közönségét érdekelte, s gróf Károlyi Sándor indítványára Pestvármegye közönsége még 1886-ban létesített egy 40000 frtos alapítvánnyal rendelkező pénztintézetet, melynek czélja ama két társadalmi osztály megmentése, illetőleg olesó kamatra adandó kölcsön által való segélyezése volt. A jó példa követésre talált Tolnamegyében, hol egy lépéssel tovább haladva, még ugyanazon évben megalkották a községi hitelszövetkezeteket.

E szövetkezetek megalkotását tüzte ki feladatául a helybeli nép- és iparbank is — s ez alkalmából szükségesnek látjuk olvasóközönségünket az alakítandó szövetkezet czéljával s működésének eszközeivel némileg megismertetni.

Mind mondók a szövetkezetek czélja az, hogy valamely községi kisbirtokost könnyen hozzá férhető és olesó kölcsön-pénzhez juttasson, ha arra szüksége van. A legjobb állású falusi gazda előtt is, ha hirtelen megszorul és egy pár száz forintra aratásig szüksége van, a pénz szerzésére két mód áll rendelkezésére: vagy betábláztatja birtokát a legközelebbi pénztintézetől nyerendő kölcsön biztosítására s ez 3—4 munkanap elvesztése mellett

7—8 forint bekebelezési költségébe is kerül, — vagy váltóra veszi fel a szükséges összeget. De a váltó a mily hasznos találmány annak a ki ért hozzá, ép oly veszedelmes kés az egyszerű földmives kezében. Mindkét pénzszerzési módnak annyi áldozata van már társadalmunkban, hogy az ily módon való pénzszerzés megakadályozására valóban itt van az ideje egy harmadik módus vivendit találni s azt fogatosítani.

A modus vivendi pedig ez idő szerint az, hogy az egyes községek kisebb birtokosai maguk közt egy erős szövetkezetet alakítsanak s egymásért teljes garantiát vállalván, egy központi pénztintézetnél minden egyes szövetkezeti tag részére hitelt eszközölhessenek ki, azon összeg erejéig, a mennyi hitelre az illető tag az egyesület többi tagjai által érdemesítettett.

A hitelszövetkezeti tagnak joga van a részére megállapított hitelösszeget minden előzetes kérvény vagy jelentkezés nélkül azonnal igénybe venni. A kinék pl. hitel nyittatott 300 forint erejéig, az felvehet abból 10 forintot, vagy 50 frtot, vagy akár az egész 300 frtot; elküldi neki az intézet a pénzt postán, nem kell kimozdítani a falujából se. — És visszafizetheti a kölcsönt akár két hét múlva is, ha pénzhez jut, akár egyszerre, akár tetszésszerű részletekben. Nem állít ki róla váltót, csupán egy egyszerű kötelezvényt ír alá a község házában s azt a szövetkezet elnökével láttamoztatja. A kamatláb egy évre 7%, melyből 5% a hitelszövetkezet tartalék alapját képezi, a többi a kölcsönadó pénztintézetet illeti.

Első dolog tehát az ily hitelszövetkezetekben megállapítani minden egyes tag hitelösszegét, pl. X. hitele 100. Y-é 300, Z hitele 500 forint X. Y. és Z. egymásért kölcsönösen jóállanak ugyan, de mindenik csak azon összeg erejéig, amennyi hitele magának van. A hitel összeget minden tag részére a szövetkezet állapítja meg. Egy községben lakó kisbirtokosok ismerik egymást, mondhatni egy hajszálig tudják egymásnak vagyoni értékét s így nem igen tehető fel, hogy valamely tag részére helytelen hitelösszeg állapították meg, miből az is kö-

vetkezik, hogy a szövetkezet szilárd anyagi és erkölcsi alapon nyugodván, annak fennállása és virágzása bizton remélhető.

Ime a czél és eszközök, melyekkel társadalmunknak örvény szelén álló két osztályát nemesak megmenteni, hanem istápolni is lehetne! V.

A gömörmezei közigazgatási bizottság félévi jelentése az 1887. év második felére.

I. Az alispán hatásköréből:

A lefolyt félév folyamán oly esemény, mely a megyei közigazgatás rendes menetére akadályozólag hatott volna, elő nem fordult.

A megyei tisztikarban változás nem történt. A tisztikar, törvényszerinti kötelességének teljes buzgalommal megfelelt.

A közigazgatás körébe tartozó ügyek általában törvényszerű elintéztést nyertek.

A Kubinyi Géza rozsnói járási főszolgabíró ellen a redovai községi iskola-alap tulajdonát képező fa eladására vonatkozó szerződés körül panasz tárgyává lett mulasztás okából eredett fegyelmi ügy — dorgálással intéztetett el; ugyan ő ellene Arvay Géza panasz folytán folyamatba tett fegyelmi vizsgálat befejeztetett azon eredménnyel, hogy a vád visszavonott.

A Bányi Márton klenőzi községi jegyző fegyelmi uton hivatalvesztéssel büntetett, helyette jegyzővé Klenőczra Szentpétery Géza nagy-veszverési körjegyző lett megválasztva. — A tiszolci előjáróság ellen — szabályellenes vagyonkezelés miatt — elrendelt fegyelmi vizsgálat befejeztetett; Setina községi jegyző megdorgáltatott. — Urbán Mihály nagy-szlabosi körjegyző, időközben elhalván, ez alapon az ellene folyamatban volt fegyelmi vizsgálat beszüntetendő volt. Végre Textórisz Andor ratkói ügyvéd feladására Stefancsik Károly nagy-rőzei polgármester ellen intéztetett fegyelmi vizsgálat, melynek eredménye a feladást rágalomnak tünteti fel.

A közmunka szolgáltatás felakadás nélkül folyt, közmunkaváltásig pénzek arányos részekben időre befizettettek, nagyobb hátralék nem maradt.

A közmunka erő összeírás idejében befejeztetett és feladványkészítés végett az összeírás munkálatok a kir. építészeti hivatal kezéhez idejében eljutottak.

A személy- és vagyonbiztonság sehol nagyobb mérvben meg nem zavartatott.

A községi állapot eléggé kedvező volt, ragályok nem uralkodtak. Tüzesetek nagyobb számban fordultak elő, súlyosan érte a csapás Gencs és Borzova lakosait, kiknek részére a könyörület igénybe is vétetett.

T Á R C Z A.

Az én szerenésém.

Pieziny lóhert négyes levéllel
Találtam lent, az utfele
Úgy örültem, hiszen azt mondják:
Ki ilyet lel: boldog leszén.

Sorsom bizony sokat dobált már,
Böven férne áldás reám.
Mégis, mégis egy eltűnődtem
S a kis virágot ott hagyám.

Oh mert nekem, hogy boldog legyek:
Ezer szerenése kellene;
Hátha akad kinék egy elég,
Nem fosztom meg! szakítsa le!

Dal egy kis levélről.

Megirtam a kis levelet,
Három vagy négy lap lehetett,
Tele vágygyal, szerelemmel,
Egész abrandos lelkeimmel.

Elofvastam száznál többet
A szemembe könyvek jöttek,
Nem tudom mért, úgy elsirtam,
Ujra kezdtem, újra írtam.

Nagy végtére készen állott,
Kis levélkém repülj már most.
El is repült — szánva nőtt tán?
— Visszajött a párja hozzám.

Kis virággal — arany szellel,
Telistele boldog kéjjel,

Mit szivem még nem is sejté,
Kiviláglott nagy szerelme.

Kiviláglott minden, minden:
Hogy okom már félni nincsen. . .
S tovább olvasni nem bírtam;
Kis betűit mind lesírtam!

Bo dnár István.

Nemzeti emlékek Bajorországban.

(Írta: Rácz Lajos.)

I. Lajos bajor király („igazságos és állhatatos,“ uralkodott 1825—1848 ig, meghalt 1868 febr. 13-án.) a művészetkedvelő jeles fejedelem, a ki Münchenbe a Mediciek korát varázsolta vissza. — a mellett, hogy mesés értékű műkincseket szerzett össze, azok számára nagyszerű palotákat építtetett, udvara köré hírneves művészeket gyűjtött s azok munkálkodására tágas mezőt nyitott, — nemes becsvágya által sarkaltatva még magasabbra tört: oly emlékeket tervezett, melyek, mint méltó képviselői a német nemzetnek, örök időre hirdessék annak nagyságát és dicsőségét, a német szellem diadalát és egyuttal koronái legyenek a német művészetnek. Három ilyen nemzeti emléket emeltetett Lajos király: az egyiket Münchenben, kiválóan saját népe a bajorok tiszteletére és dicsőségére, — az a Bavía és a Dicsőség-esarnok; a másodikat Kehlheimban a lipesei diadal által kivívott szabadság emlékére: ez a Szabadság esarnok; a harmadikat Regensburg közelében, a német becsület templomául — ez a Walhalla.

A müncheni Bavía a város szelén, a Terézia-mező felett elnyúló domb tetején emelkedik. Az emlék két részből áll, egyik a Bavía, mint a bajor nép megszemélyesítője, egy óriási nagyságu érekszobor: női alak, kezében eserkoszorúval. — másik az ennek háta mellett levő oszlop esarnok, a Ruhmeshalle (dicsőségesarnok.) A Bavía szobor talapzatán a következő felirat olvasható: Als Auerkennung bayerischen Verdienstes und Ruhmes ward diese

Halle errichtet von Ludwig I. König von Bayern; ihr Erfunder und Erbauer war L. von Klenze. Begonnen 15 okt. 1843. vollendet 15. okt. 1853. (Ezen esarnokot a bajor érdem és dicsőség elismerésül I. Lajos király emeltette; tervezője és építője Klenze L. volt. Megkezdetett 1843. okt. 15. befejeztetett 1853. okt. 15-én.) Közvetlenül a felirat alatt egy ajtó vezet fel a szobor belsejébe, 66 lépcsőn jutunk fel lábához s innen 60 lépcsőn fel a szobor fejébe. Itt fenn egy éreztáblán a következő felirat van: Dieser Koloss von Ludwig I. König von Bayern errichtet, ist erfunden und modellirt von Ludwig von Schwanthaler und wurde in den J. 1844—1850. in Erz gegossen und aufgestellt von Ferd. Miller. (Ezen kolosszust emeltette I. Lajos Bajor király, tervezte és mintázta Schwanthaler Lajos, érezté öntötte és felállította Miller Ferd. 1844—1850.) Hogy mily óriási arányu a szobor, mutatja az a körülmény, hogy fejében 5 ember elfér; magassága 16 m/, a fölemelt balkezeiben tartott eserkoszorú 19 m/. A szobor női alak, a megszemélyesített Bajorország, jobboldalán egy orozslánnal, az erő és bátorság jelvényével. Felülről, a fején levő nyílásokból tiszta időben szép kilátás nyílik: délfelől az alpesi heglánczolat hóborított ormai fehérlenek, északkelet és észak felől München nyugt eleven képet esuesives tornyaival, kupolás templomaival s különösen újabb időben a Terézia mező szelén mindenfelől nagyban emelkedő palotaszzerű házaival. De legérdekesebb látvánnyal az előttünk elterülő mező szolgál a szemnek. Az októberi ünnepély — mely minden évben október első 8 napján itt kiint szokott megtartatni — javában foly: mindennütt zajos, eleven élet uralkodik. A bécsi Práter élete nem is hasonlítható ehez.

A dicsőségesarnok, a szobor megett, egy dóriai oszlopesarnok 48 oszloppal; közép épülete 67 m/, a két oldalt előrenyúló szárnyépület 30 m/ hosszú; az egész esarnok mintegy 4—5 m/ magas alapzaton emelkedik. Bajorország hírneves fiainak mellszobrai vannak benne elhelyezve, köztük a két Holbein és Dührer Albert festők. Sickingen lovag, Jean Paul író, Schwanthaler szobrász, Schelling bölcsész, Hess, Cornélius felstök, Klenze építész s mások.

Az ujoneozási előmunkálatok befejeztettek. A központi közigazgatásnál 17281 számból hátralékban maradt 1018 szám, — a közigazgatási bizottságnál 2052 számból 73 szám.

A megyei kezelt alatt álló pénztárak és alapok ha vonként rendszeresen megvizsgáltattak, a pénztári készlet hiány és felesleg nélkül. — Az igazoló okmányok teljes rendben. A pénztári letétet képező takarekpénztári betétkönyvek, értékpapírok, magán-kötvények és egyéb értékek hiány nélkül találtak.

A pelsőzi megyei székháznál eddig fogháznak használt helyiségekből a rabok november hó 12-én kivonattak és átszállítottak a Rimaszombatban épült kir. törvényszéki palota fogházába.

II. A királyi adófelügyelő ügyköréből.

A szóbelileg előterjesztett havi jelentésekben személyváltozás nem jelezte, sem oly körülmény említésbe nem hozott a mi az ügyintézésre akadályozólag hatott volna vagy éppen különleges intézkedés szükségét idézte volna fel.

III. A kir. tanfelügyelő ügyköréből.

A gömörmezei 281 önálló község közül 253 bír egy vagy több iskolával, s iskola nélkül 28 község volt, melyek azonban közelségüknek fogva kivétel nélkül valamely szomszéd községhez vannak iskolailag csatolva s emeltozva az iskolázatás lehetősége mindenütt meg van adva s három kilométernél nagyobb távokra egyetlen egy község sem esik az iskolától. Mindamellett Sztáry, Királyi és Szent-Király községben a tankötelesek nagy száma miatt, kik a tornalyai és illetve az abafalvi már is tulnépes iskolákban egészségügyi tekintetből is már alig helyezhetők el, külön iskolák szervezésének szüksége forog fenn s a két utóbbi község gyűjt is e célból alapot.

A lefolyt félévben szerveztetett a rozsnyói kath. polgári leány- és árvaház, az újantálvölgyi községi népiskola és dobszai kereskedelmi tanfolyam, továbbá a gömörmezei közművelődési egyesület majdnem kizárólagos támogatása mellett a nagyrócei, kezdettől fogva 75 kisdud által látogatott kisdudodóva, a fazekas-zsaluzsányi, szelezei és rimaszécsi nyári gyermekmenhelyek. Ellenben megszűnt átalakulás folytán az újantálvölgyi kath. és a líkéri evang. népiskolák, mely utóbbi a líkéri gyári iskolába olvadt be.

A rendes iskolázatást akadályozta e félévben a több helyen fellépett himlő járványon kívül a Genesen és Borzován kiütött tüdősz, mely előbbi helyen az iskolaházat is megsemmisítette. Egyébiránt a tankötelezettség végrehajtása is kifogás alá esik leginkább oly kisebb helyeken, hol a községi előjáró az iskolázatás nagy horderejét felfogni nem képes, gyakran változik, a körjegyző pedig helyben nem lakik.

Iskoláinkban az előirt tantárgyak, a nem magyar tan nyelvű iskolákban pedig a magyar nyelv tanítottak s a rajz, női kézi munka és egészségügy is azok nagyobb részében előfordított rendes tantárgy, mi közigazdasági és közegészségi tekintetben különös figyelmet érdemel.

Az eredmény leginkább ott esik kifogás alá, hol kisebb községeinkben a törvényes minimumot el nem érő csekély díjazás miatt nem képesített ugynevezett helypótló tanítók vannak alkalmazva. Számszerint ötvenkettő van s a 378 tanítói létszámnak 14 százalékát teszik.

Tanítóink továbbképzését előmozdítja a megyében szervezett négy tanító egyesület, melyek ezen félévben tartották rendes évi közgyűléseiket. A megyei általános tanító egyesületnek Nagy-Róceán tartott közgyűlése alkalmával négy terem telt meg a megyebeli iskolák irás-, rajz- és ipari készítményei-, az iskolák óra- és tanterveivel, melyek tanügyünk örvendetes haladását meglőpően tüntették fel.

Ugyancsak azon félévben tartotta a gömörmezei közművelődési egyesület is gyűlését, mely 1992 tag mellett 5800 frinyi alaptőkével bír s a jövő évre alapszabályszerű közművelődési célok, leginkább keletkező kisdudodóvá és gyermekmenhelyek támogatására 2987 frt 62 krt irányzott elő.

Tanítói hátralékos fizetés behajtás iránt két panasz nyújtott be s intézettek el.

Tiltott taneszközök vagy tankönyvek megyénkben nem voltak forgalomban. Ellenben Feleden és Kálósán két zug-

iskola keletkezett, melyeket felosztottunk s egy a tanítókat, mint a zugiskolát előmozdító s ez által a tankötelezettség végrehajtását akadályozó szüléket a megyei iskola-alap javára egyenkint 10—10 frinyi bírságban marasztaltunk el.

Levelezés.

Nagy-Róce, 1888. február 16. 20.

A nagy-rócei műkedvelő társulat méltó befejezésével a farsangnak, annak utolsó napján jelmezes bohócz-estélyt rendezett. — Már a bál meghívója is ugy szerkesztésében, mint kiállításában előre jelezte azt a minden ízében kedélyes mulatságot, mely a rócei mulatságokat jellemezni szokta. — Valóban e bál kedélyességre e nemű mulatság által túl nem szárnyaltott. — Maga a terem s annak mellek helyiségei a meghívóban előre jelzett módon díszítettek fel. — A különben is esinos lépcsőház zöld galyakkal, zászlócskikkal élénken megrakva, a laupionok ábrándos fénye mellett költői hangulatba hozta az érkezőt. — A terem pedig a különféle nemzetek ezimereivel s azok zászlóival, óriási nagyságu jelmezelőjeivel meglepte a szemlélőt, ez utóbbiak közül büszkén vált ki zordon tekintetével, hatalmas szabályával a most ismét hihetővé vált „Teuton.” E komoly képek varázsló hatása alól a falról és karzatról vigyorgó inposaus maszkok ébresztették annak tudatára, hogy e terem nem a diplomaták, de a mulatói seregűk tanácssterme s rögtön eszébe jutott, hogy e tanácssterembe a meghívó a jókedvű népfelkeltőket, tartalékosokat s tényleges szolgálatban levőket s azok családjait hívta a mai éjjelre egybe. — A színpad őrzete két óriási — 4 méter magas — alakra bizató. Külömben ezek egyike, egy szerencsén, hatalmas arányu tagjaival — megsugom, hogy szénából és fűrészporból állt — általános bámulat tárgya volt. Maga a tervezett congressus — mivel Európa minden népe nem küldött képviselőt — egyelőre elmaradt, de az ezt követendőnek tervezett mulatság annál fényesebben, sikeresebben és kedélyesebben tartott meg. — A lovagias magyar nemzet kizárólag nők által képviseltette magát, bizott képviselőnek edes szavában, tüzes tekintetében s meggyőző erejében s e képviselő (Gaszner Irén, Halasi Gyuláné, Rócey Istvánné, Nagy Lajosné) e bizalmat feltétlenül ki is érdemelték. — A büszke spanyol nép feles számu képviselőt küldött, egy rokonszenves hölgyet (Szeesky Antalné), két deli természetű hidalgó (Aschner István, Plenczner Andor) kísért. — A francia két fiatal nemes (Lux János és Vattai Barna) s az elnyomott lengyel egyik előkelő családjának tagját (Perjessy László) küldötte, hogy érte közbenjárjon — A török sem maradt el, egy sálfi természetű képviselőt (Valovics Matild) indított utnak, titkárja (Vályi Kálmán) kíséretében. — Sőt a régi római korban is megjelent egy fenséges tartású római nő (Osenka Béláné) s egy deli természetű római hős (Bael Gyula), örömmel mulattak a középkor képviselőjével egy karesu Rococcoval (Hremsik Ida) a jelen korban is. — Minden nemzetbelinek kedvence volt egy eleven clown (Perjessy Lászlóné), ki folyton ezek közt forogva élendődött. Hirt, tudósítást hozott messze földről egy megennivaló kedves Postillion (Papszász Mariska) szeretetreméltó eszegetéssel s trombitálással tudatta, hogy egy bájos olasz nő (Lahner Györgyné) s egy garami lány (Plenczner Julia) szintén megjelentek.

E képviselők mindegyike nagy gyönyörrel szemlélte a tiszteletükre egybehozott remek virágcsokrot, mit egy fiatal kertész nő (Pour Ella) mutatott be. Középen egy aranyos kis piros róza (Schmid Anna) mellette két eszményi „szeretsz nem szeretsz” (Kalehbrenner Elma és Halasi Irén) állt, töprenkedve értelmükön s nem tudom kié lett volna a palma, ha a festőileg szép pipaevirág (Mihalik Dezsőné) el nem ragadta a nézőt. A havasi gyopár (Pour Elma) nyájas szelidsége s éles mosolya szintén vonzott mindenkit. — S a csokrot az ezt körülfutó vadrozs (Lucez Róza) egészíté ki. — A virágok körül repkedtek a tarka pillangó (Pour Ella) s a karesu méhcsür (Molitorisz Irén). Náluk nélkül a csokor nem lett volna teljes, így megjelenésük annak üdőségét fokozta, kedvességben és kellemben emelte. — Egyenkint minden egyes kedves s megnyerő volt, összeségben pedig „a rajongásig imádásra érdemes.” A mulatság vezetését az éj királynője (Bárdossy Pál-

né) fényes személyzetével vitte, erre maga adott jó példát, emelvén az est fényét méltóságos megjelenésével. — El nem hagyta magától czukros kis ezieszkáját (Tóth Irén) s kedvenc Poudre-jét (Pour Erzsé.) — Gondoskodott esabító zenéről (Vaniek Berta), sőt magán Carnevale (Prékopa Irma) is hóhortos harlequinével (Antalik János, Okolicsányi Gusztáv) berendelte. Félvén a zumarós tál (Holéczy Ilona) fagyatót (pedig attól nem lehet félni), hozzá menekültek többen, így egy szeretreméltó bányász (Kalehbrenner Irén) s egy esinos evezőné (Fejes Mariska), sőt egy bandita (Pock István) is. — És még sokan, kiket feljegyezni nem tudtam. Nem is lehet esodálni, hogy a nézők seregét, mely betölté a karzatos s a termet, felsorolni képes nem vagyok, hiszen ennyi bűvös kép erősebb figyelmet is megzavar. Azt hiszem, hogy a közeli, sőt távolabbi vidék és városokunk e bálokon kedvesen ismert közönsége mind megjelent országgyűlési képviselőnkkel s bájos nejevel élén. A táncz leirhatatlan jókedvvel folyt, az első négyest 56 pár tánczolta. — A második négyesben comicus cotillon jelvények osztattak ki, a tánczoló, de különösen a nézők nagy mulatságára. — Az ezután következő tourban minden tánczosnó virágcsokrocskát, pillangócskát, mikádó esokrocskát nyert emlékül, mely emlékekkel azoban tánczosaitak tüntették ki. Sőt a rendezők és furdhatatlan tánczosok igen esinos imitált érdemrendekkel is ruháztattak fel. — A jó kedv olyan nagy volt, hogy a harmadik négyes esárdását már reggeli 8 orakor járta a még csaknem egész teljességében együtt maradt közönség. S valóban igaza volt a bohókás alakokkal ékített tánczrend végső passzusának: „A mondás a tánczról napvirradta után.” — Mert jól utánna volt! De míg a teremben ily lüktető, élénk bál élet folyt, addig mellek helyiségei az utolsó farsang előképei voltak. — Mindjárt jobbra két kioszk volt a legközelebbi teremben. Itt narancs, fagyalt, mindefféle édes süteményt, fekete kávét, théát, szivar kínáltak és árultak a bájos elárúitók. — A kellemesen bereendezett helyiségek és az oly kedvesen hivatgató hangok nem maradtak eredmény nélkül, fogyott a sok áru, narancs, fagyalt, kávé, théa, szivar. — De a legzajosabb élet mégis a magyar esárdában folyt. — Az imént említett magyar menyecskek hordták fel a jótékony czéla összehordott izletes hideg ételeket, a habzó sört, a felvillanyozó bort és gyönyöröző pezsgót. — A magyar esárda ugyan is egy külön teremben volt berendezve jellegzetesen díszítve. — A mulató társaság nagy derűvel szemlélte, olvasta a feliratokat: „Ma pénzért, holnap ingyen,” különben pedig „Nem az asszony keresi a pénzt.” — Valóban dicséretet érdemelnek a furdhatatlan tevékenységű magyar menyecskek, kik egész éjen keresztül, lelkesítőleg hatva, a jótékonyezel iránti tekintetből felszolgáltak. A bál teljes sikerét ők állapították meg!

A bevétel — mint hallom — 600 forint körül van. Másnap a közönség jelentékeny része folytatta a mulatságot, derült hangulatban törtötték el az estet. K.—

Joisva, 1888. február 25.

(Színészeink az itteni társadalmi életben.)

Azt hallottuk — olvastuk — hogy fain gyerekek azok a színészek. Rozsnyóról két kirándulást tettek. Egyet Dobsinára, egyet Csetnekre és harmadszor most hozzánk. Azt is olvastuk, hogy a tervezett kirándulási 6 előadásból mindenhol tizenkettő lett, és mi alig hittük ezt, hogy bekövetkezhessék ide jövetelük, és az eset — megese. Ujabb hat bérlet teljes eredményvel.

Az újabb bérletben Barzeanyi Julia, operette soubrette énekesnő is fog játszani. Mind hárlik igen szép hangja van. Keeskenőten és Szekesfeherváron volt primadonna a tél folytán.

Multi tudósításom óta a „Vasgyáros”-ban is jelesen tette le a vizsgát a szintársulat. Mi azt hisszük, hogy operettekben van a társulat fő ereje, és ime az előadásokat igazan próbára tevő „Vasgyáros”, várakozáson túl sikerült. Nagy Vilma (Clair) igazi hévvel és értelemmel játszott. Bogdy Ilonka pedig, a természet minden kellekeivel megáldott kis naiva, nemcsak „Susene”, hanem bármily szerepben hódít. Bessenyei, Deák, Erdődy, Prágai, Udvardy mind kitétek magukért.

A szobor és a csarnok egymást kiegészítő monumentális alkotások!

* * *

A második német nemzeti műemlék: a szabadságesarnok Felső-Bajorországban, Regensburgtól nem messze: Kelheim falu közelében, amint Kelheim felé közeledünk; már messziről szembetűnik a város felett egy hegytetőn, a rotunda-alaku csarnok magas kupolájával. Az állomástól egy félóra alatt jutunk fel a nagyszerű épülethez, s két sor lépcsőn felmenve, a bejárat előtt vagyunk.

A szabadságesarnokot I. Lajos király a lipesei diadalnak, — mely a német nemzetet Napoleon igája alól szabadította, önmagának visszaadta, eme dicső győzelmek emlékére, annak örök hirdetője gyanánt építtette. A csarnok 58 m/ magas, kördedalaku épület, egy 7-7 m/ magas alapépületen nyugszik, építését Gärtner és Klenze építészek terve szerint 1842-ben kezdték meg s 1863. okt. 18-án, a lipesei esata 50-ik évfordulóján avatták fel, az építési költség 4 és fél millió ment. Kívül, a falhoz támaszkodó hatalmas oszlopokon, 18 germán szűz veszi körül az épületet, mindenik kezében tábla van, melyre egy német törzs neve van feljegyezve, tehát együttesen az egész német nemzetet képviselik, az egyes szobrok 6-5 m/ magasak s Halbig szobrász készítményei. Mindenik szobor előtt lent egy 6-5 m/ magas kandeláber emelkedik; felettök pedig, a külső oszlopkarzat felett 18 hadi diadal jelvény kifaragott páncél és paizs. A csarnok bejárata felett a következő feliratot olvassuk: Den teutsehen Befreiungskämpfern Ludwig I. König von Bayern 1863. (A német szabadságharcosoknak I. Lajos bajor király, 1863.)

A mint belépünk, egy tiszta márvány csarnokban találjuk magunkat; a padlózat, a falak, minden márvány, de a mi figyelmünket megragadja, lebilincseli: az a körben felállított 34 diadalistenő (Viktória) karrarai márványszobra Schwanthalertől. A falak, oszlopok mind színes márványból vannak: a vakító fehér szobrok tehát annál jobban kitűnnek. Ujra, meg újra sorba járjuk őket s minden nézésnél újabb szépségeket fedezünk fel rajtuk: a nagyszerű,

a magasztos mindig tisztábban, felfoghatóbban lép élénk. Az egyes szobrok szárnyas női alakok, eserkoszorus fővel, antik ruházatban; a mint kivettem, összesen 8 féle változatot tüntetnek fel. A szobrok a falmentén köralakban vannak felállítva: mindenik Viktória egyik kezével a társa kezét fogja, a másik kezével pedig egy aranyozott, kerek bronzpaizs egyik oldalát tartja, összesen tehát 17 paizs van közöttük elhelyezve, melyek mind a francziáktól elvett lövegekből vannak ötvet, mindenikre egy-egy nyert esata van feljegyezve az 1813—1815-iki évekből. A két szobró Viktória a bemenetnél palmaágat emel. Az egyes szobrok megett a fal boltozatos fülkét képez: a boltozatok felett, 16 négyzetletű márványablak a szövetséges hadsereg vezéreinek nevei, messze lent pedig egy körülfutó parkányon 18 elfoglalt vár neve van feljegyezve. Ez alatt egy oszlopkarzat fut körül, melyet 72 darab 6 m. magas gránit-oszlop képez, az oszlopok talpa és koronája fehér márvány. Innen igen jó áttekintés nyílik az egész teremre s a szavainkra válaszoló fenséges viszhang csak fokozza az ünneplés hangulatát. Gondolom, régen volt alkalma magyar dallamot visszaverni! A terem világítása felülről, a kupolán át történik: a kupola 21 m. magas, 32 méter széles: az üveg-tető, melyen a világosság jó be, 6 m. átmérőjű. A szép kockás márvány padlón (cipővel nem szabad érinteni, hanem egy puha gyapjupapucsot huznak fel s abban lépegetünk ide-oda) a következő felirat van: Möchten die Teutschen nie vergessen, was den Befreiungskampf nothwendig machte und wodurch sie gesiegt. (Vajha sohasem felednék a németek, mi tette szükségessé a szabadságharcot és mi által győztek!) A benső oszlopkarzatról szűk lépcső vezet a külső oszlopkarzatra, a melyen szintén körül lehet menni. A kilátás tiszta időben páratlan szép lehet. Északról erdős hegység emelkedik, északnyugat felől gyönyörű völgyből a Duna, északkelet felől az Altmühl folyócska siet a szabadságesarnok, illetőleg a Mihály-hegy lábai alatt el délfelé, s miután a kis Kelheim szélit érintik a városon túl egymásba olvadnak, s a délfelé elterülő síkon azontul csak a Duna halad előre.

Szinte nehezen esik, mikor távozni kell a remek csar-

nokból, még sokáig szeretnénk gyönyörködni nagyszerű pompájában, felséges alakjaiban!

* * *

A harmadik nemzeti műemlék a Walhalla, Regensburgtól mintegy 2 óra távolságra, Donaustauf falu közelében.

A Walhalla „a német beesület temploma.” 1807-ben, midőn Napoleon bevonult Berlinbe és egész Németországot megalázta, a fiatal Lajos, akkor bajor trónörökös, arra gondolatra jött, hogy az idegen zsarnok mulandó diadalával szemben a német nép elmulhatatlan világtörténeti dicsőségének egy művészeti emléket emel, hogy szolgáljon az a német nemzetnek felemelésül, vizsgatásul, s meg a legelsőbb időkben is bátorítsa, lelkesítse őket. Az előkészületek több mint 20 évet vettek igénybe, míg a kellő művészi erőket megnyerte, összegyűjtötte, s az alkalmas helyet kiválasztotta. Oly helyet keresett, mely szép fekvésével harmonokus kiegészítője, történeti nevezettségével méltó viselője legyen a nagyszerű műemléknek. Regensburg s a kieszemelt hely minden tekintetben alkalmas volt erre. Regensburghoz a német történelem legfontosabb eseményei fűződnek. Nagy Károly itt győzte le az avarokat és szlavokat; a Rajna- és Duna-vidék összekapcsolását itt határozta el; Német Lajos a gyilkos viaskodásoknak itteni diadalával vetett véget; a XVII-ik század közepétől fogva e század elejéig itt tartattak a német birodalmi gyűlések; s ama hegy, melyen az emléket emelkedik, a Duna regényes völgyére néz le, melyből a lábai alatt elfutó folyón kívül, zöldelő rétek, hullámzó vetések, csillogó vizek, árayas erdők, karesu tornyu városok és falvak tekintenek reá; hátul pedig a rhätii és norikumi hegységek hódétt esuai ragyognak. E helyet választotta ki Lajos a Walhalla számára. Építését Klenze építész terve szerint, 1830. október 18-én kezdték meg (maga a király tette le az alapkövet), s 1842. október 18-án fejezték be. Építése 14 millió forintba került.

(Folytatása következik.)

„Buzavirág“-ban Bessenyei né Ács Irma felülmúlhatlan alakot mutatott be, és igazi bensőséggel játszott.

A társulat felette megszerette magát. Valóban összeforrt az itteni uri körökkel. A honvéd tisztok, az előkelő házak vetekednek egymással a szíves vendéglátásban, és a mulató muzsa gyermekei ilyenkor dallal, szavalattal, kedélylyel — humorral, adomáikkal fűszerezik a társaságot. Szeretetünket megérdemlik Jolsvai.

Meghívás.

A helybeli ipartestület létesítése ellen beadott — fel-folyamodvány, a nagyméltóságú földmívelés-, ipar- és kereskedelmiügyi m. kir. minisztérium 40242. sz. rendelete értelmében visszautasítván, az ipartestület szervezkedésének gátoló akadályaként — mi som áll útjában. — Minél fogva az alapszabály értelmében törvényszerűen megválasztott előjárósági és számvizsgáló tagokkal lelt megállapodáshoz képest, a testületi elnökek elfogadott lemondása, úgy az előjáróság egy tagjának elhalálása folytán megüresedett helye, választás utáni betöltése végett, az ipartestület közgyűlésének határnapjául folyó évi márczius hó 4-ikének d. e. 10 óráját a „Három Rózsa“ vendéglő nagytermébe kitűzöm.

Erről a helybeli lakos képeítéshez kötött s így az ipartestületbe belépni kötelezett önálló iparos urakat azzal értesitem hogy akkorra — lehetőleg teljes számban — megjelenni szíveskedjenek.

Kelt Rimaszombatban, 1888. év február hó 23-ikán.
Nagy Ferencz,
főjegyző, mint kirendelt iparhatósági biztos.

Felhívás.

A folyó február hó 26-án délelőtt 11 órakor, város-házaunk köztermében megtartandó

tűzoltó gyűlésre

Rimaszombat város minden lakosa részt venni kérétek, — e közgyűlésen, — annál inkább, mert a 6%-től az öfizetés-től mentesség, a tűzoltó egyletbe leendő felvételével történhet: — az egyletbe való belépés kijelentése és ez alapon az egylet megalakulásának kinyilvánítása lévén e gyűlés feladata, ismételve kérem a tömeges megjelenést.

Rimaszombat, 1888. évi február 15-én.

Szabó György, polgármester.

Meghívó.

A gömörmezei ált. tanító-egyesület választmányára folyó hó 29-én (szerdán) d. e. 10 órakor Nagy-Rözcén a polg. iskola tanástermében gyűlést tart, melyre a választmány minden egyes tagját ezennel meghívjuk.

Nagy Rözcén, 1888. február 22-én.

Az elnökség.

Hírek és vegyesek.

Kinevezés. A rimaszombati kir. törvényszék elnöke Perecz Samu közjegyzői segédét a helybeli kir. törvényszékhez segélydíjazs joggyakoroggá nevezte ki.

Eljegyzés. Lukács Géza, megyénk első aljegyzője, mult heten váltott jegyet öz. Marton Rudolfné leányával Lenkével. A boldog frigyesek mindketten társas életünk kiválóan kedvelt alakjai. Kívánjuk, hogy a rájuk várakozó új élet boldogsága éltek fogytáig tarison.

Vettük a következő gyászjelentést. Balajthy Barnabás, László, Kálmán, Sándor, ugyiszintén a nagyszámú rokonság nevében is, fájdalomtól megtört szívvel-jelenték forrón szeretett édes atyjok Geszteti Balajthy Lászlónak folyó év február hó 21-én d. e. 9 $\frac{1}{2}$ órakor, éfte 65-ik évében történt gyászos elhunytát. A kedves halott földi maradványai folyó hó 23-án délutáni 3 órakor tognak Gesztetén a róm. kath. egyház szertartásai szerint örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmise áldozat folyó hó 24-én pénteken fog a geszteti róm. kath. egyházban a Mindenhatóknak bemutattna. Az örök világosság fényeskedjék néki!

Valahára! Az ivóviz miserián is némileg segíteni akar városi tanácsunk: a héten rabokkal tisztított ki a csurgó medencéjét. Ez is valami. — de szászor jobb volna, ha a szétterjedt forrásokat valahára koncentrálná, s elzárna annyira, hogy a marhák ne férhessenek hozzá.

Negyven éves trónbeszéd a mai helyzetről. 1848 szeptember 5-én, a ma is uralkodó angol királynő, Viktória, berekesztvén a parlament ülés szakát, az európai helyzetről így nyilatkozott: „Lordok és uraim! Megnyitottam diplomatiái kapcsolatot a francia kormánylyal; a két ország között legkisebb megszakítás nélkül folyton tartott a jó egyetértés. Nagyfotosságú események zavarták fel éjszaka éden délen Európa több államainak belső nyugalmat. Ezen események a szomszéd országok között ellenségeskedést szültek. Szolgálati kézségemet más velem barátságos viszonyban álló hatalmasságok hozzájárultával ezen villongások békés uton való kiegyenlítésére fordítom s bizalmam van, hogy igyekezetünket siker fogja tetőzni. Szeretem hinni, hogy a béke beesésének gyarapodó méltánylata minél tovább nagyobb reményt nyit arra, hogy Európa nemzetei a bére állásait tovább is fogják élvezni.“ E beszédet a Times akkori száma következő megjegyzéssel kíséri: „a királynő beszéde, melyet általában a béke szelleme leng át, semmi vétevé mindazon politikusok sejtelméit, kik azt hívik, hogy Angolhon háborus politikát követve az európai béke harmóniáját fenyegetni fogja.“ — Ugy látszik a diplomatiái helyzet s az arról való ehablonszerű nyilatkozatok negyven év alatt semmit sem változtak.

Szinészet E czim alatt lapunk újdonsági rovatában néhányszor találkozni fogunk, mert Bogyó Alajos igazgató, már körünkben van, hogy társulatának ide jövetelére az előmunkálatokat megtegye. Szinte sajnáljuk, hogy ide jöve-

telének első perezeiben már egy kis kellemetlen meglepetés érte a jó nevű és hozzá igazi magyar, őszinte, jómodoru direktor bácsit. Midőn titkáriját ide küldte január elején, akkor még semmi mozgalom nem indult meg, műkedvelői előadások megtartására, csak ennyit mondunk, illetve üzenünk a direktornak, hogy bőjre szívesen látjuk, Bogyó, ehhez tartotta magát, és inkább kirándulásokkal töltötte idejét Gömörben, s Sátoralja újkelyről, Gyöngyösről, hol a helyi engedély számára megadatott, lemondott. Most egyszerre rá gondolták magukat játszani, és ez okból ideje melyet itt tölthet, rövidre szorították. A nagy költség, — melyet egy társulatnak tetemes podgyásával — így rövid idő végett, kifizeti-e magát? — bizony bizony kétséges, — de hisszük és megvagyunk győződve, hogy ez a társulat, mely már fél év óta, annyi érdemet szerzett magának Gömör megye több városában, a székhelyen sem fog panaszkodni. — annyival is inkább, mert Bogyó, igen helyesen, tekintve azt a példabeszédet: „jobb a sűrű garas, a ritka forintnál.“ a bérlet-árakat igen mélynyos árban állapította meg. A társulat jövő héten kezd meg működését, — a legmelegebben ajánljuk közönségünk jó indulatába és pártfogásába.

Népszínmű-pályázat. A népszínházi bizottság Budapestben ülést tartván, elhatározta, hogy a népszínház részére egy egész estét betöltő népszínműre pályázatot hirdet. A darabotl nem kívánatik abszolút bees, lehet akár irodalmi akár színpadi értéke. A pályaművek benyújtási határideje folyó hó november 1-je.

Az ideai ujoncozás április havában veszi kezdetét: e két hétig tartó historia nemesak azokra nézve nevezetes, kik életkoruknál fogva a haza tényleges szolgálatába először vonatnak be, hanem azokra is, kik a tényleges szolgálaton túl esvén, más módot is tudnának találni arra, hogy a hazai közművelődésnek s így magának a hazának szolgáljanak. Mert tudvalevőleg városunkban csak egyetlen egy oly nagyobb terem van, melyben akár hangversenyt, akár színi előadást, akár felolvasó-estélyt lehet tartani — s ez a három róza nagy terme, melyben hetekig a sorozó bizottság fogja funkcióját végezni. És esodlatos! épen azon hetekre tervezte a műkedvelő-társulat nemes ezadra törekvő küzdőelmeinek egyik legnevezetesebb napját is! Bizony ideje volna már, ha nem egyebet, legalább egy nagy tornatermet építeni, melyben lehetne sorozni és színi előadást tartani egy mint tornaszíni.

A miskolci izraelita betegsegélyző egylet e hó 19-én ünnepelte meg fennállásának 120. évi jubileumát, mely alkalommal ünnepélyes istentisztelet tartott a megye és város notabilitásainak, valamint a katolikus, református és evang. papság, s küldöttségek részvételével. — Este bankett volt, melyen többféle adakozás történt, nevezetesen Herez Zsigmond miskolci gépgyáros továbbá Reschofszy J. ur és az ottani Groak család egy-egy 1000 forintos alapítványt tehát, összesen 3000 forintot tettek le az egylet kórháza részére.

Alapítványi helyek a Ludovikában. A néhai bárdányi Butler János gróf által a Ludovika-akadémia javára tett alapítvány, a melyre az 1836. XI. t. cikkben megnevezett 13 vármegye ifjusága pályázhat, a megakarított kamatok tökéltése által annyira megszaporoított, hogy a tisztképző tanfolyamban rendszeresített 60 alapítványi helyen kívül még 4 — s így összesen 64 — ifjúnak ellátási és nevelési költségeit fedeli. E körülményről honvédelmi miniszter körirathat értesítette az illető vármegyei közönséget s egyuttal kijelölte azt a sorrendet, a melyben ez utjab alapítványi helyekre pályázhatnak. Mit azon okból teszünk közhírré, hogy a miniszteri leirat értelmében a jövő 1889-90-ik tanévben Gömör megyét is megilleti azon jog, hogy a nevezett alapítványi helyekre megyei ifjakat ajánlhasson.

Hurbán, a híres panszláv agitátor, meghalt!

Emberölés. Megrendítő eseménynek volt szemtanuja Kosim Beniamin raból mérsáros lakása, Veje: Faesko József molnár mester, ki elhagyva hejét, — mint munkás a miskolci gözmalomnál alkalmaztatott, — hosszas távol léte után ismét visszatért. — Kosim Beni, az apósa csakhamar annyira vitte a dolgot, hogy leányával a megkerült vő kibékült, s mint annak előtte, másodsor is férje lett annak. — Jól folyt minden, a boldog meglegedést mi sem zavarta meg egészen folyó hó 18-ikáig, mikor is Faesko József, valami pénzkölesönzése miatt erős szóvitába egyeledett feleségével. Apósa, ki szem és fültanuja volt a jelenetnek, — nehogy leányát valami bajérje — férjéért sietett, — ki is ez idő szerint Keczege községben időzött. — A férjérem uram halva a történeteket, tüzes paripán csakhamar hon termelt s a czivódó vót számadásra szólította fel. Azonban ez, ragaszkodva tetteinek jogosultságához, apósa kérdéseire, esípös feleletekkel válaszolt, mire ez utóbbi dühbe jött s egy nála levő kulesesal homlokon ütötte az engedelmeskodni nem akaró vót. Erre nagy dulakodás támadt, a már vérral borított vő apósát maga alá törte, ki is nyomasztó helyzetében — talán önvédelméből? — a esizma szarából egy kést rántott elő, mellyel mind addig szurkálta vejét, míg nem az a fájdalomtól megtörve el nem boesajította s a segélykiáltások között az udvaron össze nem esett. Legeredetiebb a dologban az, hogy apósa, midőn veje halálának híre meghallotta: az igazság büntető, kezeitől féltelmében, a padlason felakasztotta magát. — Tettét azonban ideje korán észrevették s öt kínos helyzetéből kiszabadítva, ismét visszaadták az életnek. — Folyó hó 21-ikén adták át a helybeli kir. ügyészségnek.

A dynamit áldozata. Három fia maradt Banezik György f. pokorági lakosnak. Mindhárom születésétől fogva néma és süket volt. Az elsőnek, — ki a közeli kőbányában mint kőfejtő kereste mindennapját, — ez előtt pár évvel a puskaporrali vigyázatlan bánásmódja okozta halálát. — A középső pisztollyal vett véget nyomorúságos életének. — A harmadikat, ki szintén mint kőfejtő alkalmaztatott, — nem kerülhette ki a nemezis. — E napokban többet magával a kőbányába indult dolgozni. — Alig fogott nehéz munkájához, nemsokára felhangzott a durva anyagba furt dynamit patronok tompa durranása. Az övé, hogy, hogy nem, sehogy sem akart besülni, bosszankodva ezen — azon jó hiszemben, hogy újból meggyújtja azt — felé közeledett s elkezdte a már végig égett kanócot igazgatni. Alig telt befe néhány pillanat a dynamit patron tüzet fogott, felrobbant s szilánkokra törte a durva követ, magával ragadva a vigyázatlan embernek mindkét keze fejét. A jalkiáltásra elősietők eszméletlen állapotban találták s szállították be a

megyei kórházba, hol már az amputatiót is végrehajtották a sérülést szenvedett testrészekben.

Lealczázott szárvíz hamisitók. Említve volt már, hogy dr. Popp J. G., udvari fogorvosnak, az egész civilizált világban elterjedt és kedvelt Anatherin-szárvizét különösen Magyarországon erősen hamisitják és hasonló elnevezés alatt hozták forgalomba. Miután Popp dr. udvari fogorvos most Budapestben magyarországi vezérképviseletiséget és főraktárt állított fel, a pesti ház főnöke jónak tartotta, Magyarországon az ily utazatok elnyomása céljából, nagyobb körutra indulni. Ez utazásnak már eredménye is volt, amennyiben eddig 9 városban 10 helyen 130 üveg hamis Anatherin-szárvizet koboztatott el és a hamisitók ellen megindította a törvényes eljárást. Ez a mulatság sok pénzbe kerül ugyan, de a feltaláló már egyszer alapos rendszabályokhoz akar nyulni készítményei 40 éves jó hírnevének megóvása miatt. Hogy a hamisitók mestersége még jobban megnehezíttessék, elhatározta a feltaláló, hogy az eddigi palackok nagyságát, a tartalomnak több mint egy $\frac{1}{3}$ -ával megnagyobbítja. Ezt az áldozatot szívesen hozta abban a reményben, hogy a közönség ezután a hamisitásoktól és gyenge utazatoktól jobban fog óvakodni és csak Popp-féle Anatherin-szárvizet és fogpasztát fog kérni és elfogadni. — Az árak ugyanazok maradnak, vagyis a palackok nagyságához képest 50 kr. — 1 forint. — és 1 forint. 40 kr. A Popp-féle készítmények kaphatók Dr. Popp J. G. udv. fogorvos magyarországi főraktárában, Budapestben, király-utca 26. sz. a., hova levél-beli megrendelések intézendők, és itt helyben: Liszka József, Hamaliár Károly, gyógyszerész, Stech Kálmán kereskedő uraknál.

CSARNOK.

Orbonás Ilona.

— Történeti elbeszélés. —

Századok halaak meg, századok kelnek életre egymás nyomában.

Hol vagy fájdalmas emlékeket keltő zavaros mult! Hová lesztek ragyogó, fényes, daliás idők?

Eltűntök, megsemmisültök, hogy kialvástok után átláthatlan sötétség borítson a fűrkésző emberi szem elől?!

Oh azok az avult, sárga lapok; avult, sárga lapjai az idők nagy történeteinek mennyit beszélnek, mennyit mondanak nekünk! Oh mily édes, mily jól esik sokszor elmerengeni rajtuk, míg megelevenültök, s beszéltek fényes, nagy alakokról, hősookról, korszakot alkotó világoseményekről, s azok a nagy alakok, azok a fényes hősook is meghalnak, elporlanak: azok a magasztos események is bemezőnek a feledés nagy tengerébe! Csak egy fordulata az idők nagy kerekének, s azt mondhatjuk; voltak, nemesek!

Visszaemlékezni a multa! van ebben valami vonzó, valami megkapó édes. Mintha az a rég kihamvadt tűz újra fellobogna, azok a bemohosodott sirok megnyílnának, s kikelnének belőlök azok a fényes, nagy alakok, keresztül küzdve ismét lelki szemünk előtt a rég feledett nagy eseményeket. Még ha fájdalmas emlékeket költ is olykor-olykor bennünk ez a visszaemlékezés, — elborul ugyan szívünk, megrezdül a fájdalom hurja lelkünkben — de a sötét, fel-felmes alakok közül kiemelkedve egy megkapó, örömet pillentünk mellette, elmerengünk fényes, szép tettein, s leg-alább részben enyhülni érezzük a sebet, kárpótolva hisszük a veszteséget, mit a vértfagyaló embertelen kegyetlenség láttára hagyott keblünkben.

Hát még a ragyogó, dicső multa, a nemzet nagy napjaira! . . . midőn három tenger mosta a haza határait, Bécs büszke vára nyügi Mátyás bus hadát s véres fővel fut az annyi vész és vihar sujtott haza határaitól a megalázott kevély ozmán, óh ilyenkor valami megfoghatatlan varázs köti le szívünket, valami búbajos képzelet ragyogja be lelkünket!

Történetünk nem e fényes, dicső korba esik. Csaknem félszázad sulya terheli a nemzet utolsó fényes napja óta ismét a hazát, hintegeti a romlás magvát, s növeli a pártoskodás átkos csiráját. Kettős ellenség zaklatja kívülről két párt emésztí erjét belül. S ha hozzávesszük a vakbuzgóság szülte gyűlöletet, a vérlázító kegyetlenséget az Isten szabad imádásáért lelkesülök ellen, hát akkor értjük romlását, érezzük fájdalmát.

Es én mégis megemlékezem rólad gyászos idő, elmerengek romjaid felett, kiveszem szívázó eseményeid hullámából két egymásért dobogó, egymásba forrott szív egyszerű s mégis megható történetét, s elmondom úgy, a mint azt nekem azok az avult, sárga levelelek elmondták, meg a hajdan fényes vár, ma moh és gyp borította helyén kőborló szelío, édes fájdalmas álmódzásaim közben tülemba sugdosá.

Oh hiszen nemesak az öröm, a fájdalom is teremt költészetet, nemesak derült órák, — borus napokban is szülemlik szerelem.

* * *

Mikor az 1530-ik évben Szent János napja elérkezett, már akkor teljesen beköszöntött a nyár is.

Kint a természetben tikkasztó meleg nap szárítá a nagyrészt már földön heverő tüvet. Csak itt-ott látszott még egy egy használatlan rét, mint sötétbarna folt a szürke területen, de a melyet már szintén megkezdett a sűrű verejtéket hullató emberek kaszája, felriasztva a szomszédos rétekről ide menekült szöcskéek óriási tábort. Távobbb vig notánás és kaczagás közt gyűjtik s hordják össze a ropogó szénát legények s leányok vegyesen, szabadon hagyott karral, nem gondolva rá, hogy a forró nap sugarai feketére égetik azt. Így szép, így illik ez hozzájuk. Aztán meg olyan jól esik, ha neha-néha legalább az arcukat s karjokat melegyintí a tikkasztó légben a hegyekről le-lecsapó hűvös szelío.

De most ez is oly ritkán történik. A lég mintegy mozdulatlanul áll. A szokuló kalászkok nem bólingatnak kedélyesen fejlődésnek indult szemektől duzzadni kezdő fejéikkel, szomoruan esüggesztek le s az emberek aggódva tekintenek a még eddig des aratás reményével kecsegtető buzatáblák felé.

Az uton haladót, mint ködsozlop kíséri a szekér és lovak által felvert por, nem kapja el a szél.

— Hej! csak legjobb is most a hűvös szobában lenni — mondja egy villájára támaszkodó subanez, búsan tekintve a Sajó két ágának összefolyásánál emelkedő, nem annyira erős, mint inkább kényelmes vár felé.

Pedig hát épen most ott sem igen keresik a hüvöset. Ha csak a földvartól rácsos kerítéssel elzárt apró marha udvarba pillantunk is be, már ott is nagy mozgást láthatunk, a mint két csatlós nagy lármával hajbássa a megriasztott szárnyasokat, egy-egy bottal kezökben azon szándékkal, hogy ha másképp nem kerithetnek hatalmukba az ártatlan állatokat, leüssék; míg a kukta szemet hüntegget s hangos kiabálással igyekszik magához édesgetni a máskor oly kezes jószágokat.

Hát még a konyhában? . . . Ott meg valóságos babiloni zürzavar uralkodik, s szemkápráztató a sürgés-forgás, mely ott látszik. Minden felfordult most, semmi sínes helyén, pedig máskor ugyancsak kikapott volna a várasszonytól az, ki valamit elvett helyéről s azonnal vissza nem tette.

De most neki sínes arra gondja. Minden kéznek van dolga, ha még annyi volna is.

A vár felső termeiben két szép ifju leány van, még azoknak is tele van kezök a dologgal, nincs megállásuk sem, még csak nem is igen beszélhetnek, pedig egyikök alig bírja már magában tartóztatni, annyi mondani valója volna.

Bármily sietős is azonban dolguk, az ifjabbik közülök meg nem bírja állani, hogy ki ne tekintsen néha a terem éjszakkéltre néző ablakán, mire az idősebbnek látszó, ingerkedve vele, két értelmű mosolylyal kérde tőle: „Margitkám, kit vársz?”

— Nohát nem tudod, hogy Imre bátyám megígérte, hogy szabadságot kér püspökétől s eljön atyánk névestéjére? S már három napja, hogy elküldtünk érte, már itt lehetne Kassáról. Ez nyugtalanít — felel a megszólított szűzi ártat lánssággal.

S csakugyan, mikor így felelt, nem hazudtolta meg magát. Ő még nem ismerte a szív világát egészen. Csak annyit tudott róla, hogy annak apján, meg anyján kívül, még testvéreiért is kell dobogni.

— No jól van! . . . Azt gondoltam, valami más fog eszedben, hogy úgy nyugtalanít, — szól ismét dévaj kacagással a kérdező.

Ah! tehát néveste készül, Pelsőcz hatalmas urának, Bebek Jánosnak névestéje! Ertjük . . . A buzgó katolikus ur, — daczára a szorgos munkaidőnek — a nyárba eső János napját szokta megtartani. Ezért hát a nagy sürgés-forgás?

S az a serdülő leány, hátán hosszan hullámzó szőke fürtjeivel, szelid égszín szemével, ragyogó, rózsás ajkaival, sugár hajlékony termetével, s arczán szende ártatlanság bájos kinyomatával, — ez a leány mindenestől a büszke four szemé fénye, lelkének jobb fele, minden, egyetlen leánya: Bebek Margit.

Hát vajjon a másik, az az örökös jó kedvű, a fájdalom eddig csak névről, a haragot pedig csak annyiban ismerő teremts, hogy ha valami nem tetszik, hát egy kis esit duzzogni szokott, de azt is csak azért, hogy azután annál vidámabban kacaglasson, az az előbbinél kissé idősebbnek látszó, vele ellentétes, s csak annyiban megegyező, hogy ép oly szép, ép oly kedves, hát ez kiesoda?

Hát biz ez senki más mint Orbonás Ilona, ki egy-két hónapot rendszeren Pelsőczön szokott tölteni, a Bebek családnál.

A két leány tesz-vesz. Itt még pohár hiányzik az asztalról, amott egy kés vagy egy villa a terítékhez.

E közben halk kopogtatás hallatszik, s anélkül, hogy feleletet várt volna, egy borzas fő, két csillogó szemmel kandikált be a félig nyitott ajtón. Mindketten összeresszenek láttára s kezök télenül áll meg, de Ilona — megismerve a bedugott főt, a Mihák Sára fejét — hangos kacajra fakadt, s félig enyelgős hangon kérde: „Mit hozott Sára néni?”

— Sem mit, meg még valamit, de majd megmondom ott benn. Szabad bemenni drága kisasszony?

— Csak jöjjön, hát mikor küldtem még én el?

— Nem, nem Ilonám! mond Margit — hisz tudod, hogy még sok dolgunk van s anyám majd megharagszik, ha készen nem leszünk vele. Csak menjen most Sára néni a konyhába, majd kap ott valamit, vagy jöjjön máskor, látja most nem érünk rá.

A cigányasszony ezen gyöngéd ellenvetést már belől, az ajtó mellett állva hallgatta s fűrkésző pillantást vetett a szorgalmatoskodó két leányra.

— Csak jöjjön Sára néni, hisz mindjárt elvégezzük, meg addig is elbeszélheti, ha valami jó hirt tud, — fordult Ilona a cigányasszonyhoz. — No, és mi az a valami, a mit még a semmin kívül hozott?

— Hát azt gondoltam, hogy elhozom a kártyámat, tudom, hogy a drága leányasszony szereti, ha megmondom a szerencsét, meg aztán kapok is érte valamit . . . De hol van az érdemes várur, nehogy meghallja, a mit mondok, mert megint azt mondja, hogy elbolondítom azt a kis fejét az én aranyos leányasszonykámnak. Pedig hát én nem is mondok semmit, csak azt, a mit kártya mutat.

— Ne féljen semmi, nincs most a kastélyban, valahol a kertben járják. De mit is mond hát az a kártya? Hadd látom, hon-e jó szerencsét?

— Ne Ilonka, hagyd most, majd megmondja azt neked Sára néni máskor!

— Hadd fogom meg hát azt az aranyos kis kezét, hadd vessek csak egy pillantást bele! . . . Oh! nézze az ember! nem rossz, jobb, mint gondoltam . . . Ni! a kártya is azt mutatja! . . . — Igaz! — folytatta a jósnő, meg nem háborítottván magát a ki-kitörő kacaj által, mely a két leány ajkáról hangzott, mivel Margit is — megfélekedve a munkáról — ott állt, átkarolva Ilona karesu derekát. — Itt van ni! Nem szabad nevetni, mert bizony modom, hogy szívének még sok baja lesz, nem soká lesz az szabad . . . megfogódik, még pedig itt, ebben a várban . . . Ugy-e, várnak haza valakit? Nem sokára megérkezik . . . (Folytatása következik.)

Hivatalos közlemények.

Gömörvármegye kir. tanfelügyelőjétől.

147. sz. — A Méhner Vilmos által kiadott és dr. Hajnóczy R. József által szerkesztett „Megyei térképek”-nek (Budapest egyenként árú 8 kr. iskolák számára 4 kr.) az elemi népiskolákban leendő használatát az orsz. közoktatási tanács biralmi jelentése alapján a Vallás- és közokt.

m. kir. ministerium folyó évi január 27-én 764. sz. rendeletével megengedte. — Miről tudomás végett értesitem. Rimaszombat, 1888. február 10-én. Groó Vilmos. kir. tanfelügyelő.

Felolós szerkesztő: Dr. VERES SAMU.

Magán-hirdetések.

TRUBINT LUKÁCS

szijgyártó

Rimaszombat, eserecsényi-utca.

Alólirott tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy valódi vízhatlan

bőrkenőcs

cipők, eszímák, lőszerszámok, hintó-tetők stb. bekenésére gyári áron csakis egyedül nála kapható.

Ajánlja ezuttal jó hírnek örvendő szijgyártó-üzletét is a n. é. közönség figyelmébe, hol mindenféle szijgyártó-munka — úgy javítások is — jutányos áron, gyorsan elkészíttetnek.

Ugyanítt 20—30 pár különféle kész hám rendszeren található; — azonfelül nyergek s ahoz tartozó lovaglószerszámok, istálló-szerek, mindenemű aczélszabák, jöminőségű vadásztáskák, utazó-bőröndök és táskák, lovaglós, vadász- és hajtó-ostorok, különleges bőr-pénzszények, sarkantyuk, ló- s tisztító kefék és egyéb lőszerszám s nyereg tisztító szerek stb. stb.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

Rimaszombat, 1888. február 24.

TRUBINT LUKÁCS szijgyártó.

Kiadó bolt.

A temető-utca sarkon levő Szontagh-féle házban a bolthelyiség, — folyó év május hó 1-től bérbe adó, — a feltételek alólirott meg tudhatók. Szontagh Károly.

Meghívás.

A „Gömörmegyei nép- és iparbank” részvényesei 1888. február hó 29-én d. e. 9 órakor a „Három Rózsa” vendéglő nagy termében tartandó

évi rendes közgyűlésre

ezennel meghívotnak.

T a r g y a k:

1. Igazgató- és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Mérleg jóváhagyása s ennek folytán az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentése.
3. Az osztalék megállapítása.
4. Községi hitelszövetkezetek felállítása.
5. Tartalék-alap létesítése.
6. Igazgatóság, felügyelő-bizottság és napibiztosok választása.
7. Indítványok.

Rimaszombat, 1888. február 3.

3—3

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

283. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Péter András végrehajtónak Perjési Szabó András végrehajtást szenvedő elleni 50 ft tokekövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Szutor község határában fekvő a szutori 62. sztkben foglalt 1/4 urb. birtokból és 53. számú házból Perjési Szabó Andrást illető felerészére az árverést 586 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi márczius hó 28-ik napján d. e. 10 órakor Szutor községben a község bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis a 56 ft 60 krt kézpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kije-

lött óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1888. évi január hó 20. napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság. Hänrich kir. tszéki bíró.

Hirdetmény.

A esetneki volt uradalmi közbirtokosság részéről közhírré tétetik, hogy a rédovai, fekete-pataki, felső-sajói, fekete-lehotai, ochtinai, rekenyei és kuntaploczi

italmérési jogok és malmok

1888. márczius 12-én Csetneken tartandó nyilvános árverés útján 1888. június 1-től számítandó 3 évre bérbe fognak kiadatni.

Az árverési feltételek előzetesen alólirott Csetneken megtekinthetők.

Babnigg Emil,

közbirt. igazgató.

2—3

Hirdetmény.

8114. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. királyi kincstár végrehajtónak Boda András hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 38 ft 49 kr. adó követelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Putnok község határában fekvő a putnoki 191. sztkkönyvben foglalt Boda András nevében álló 240. hrszámú beltelekre, és 293/324. számú házra 412 ft és a putnoki 433. sztkkönyvben foglalt 1046. és 1047. hrsz. Boda András zálogos birtokára az árverést 69 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi április hó 16-ik napján délelőtti 10 órakor Putnok községben a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis a putnoki 191. sztkvi ingatlanra 41 ft 20 krt, a Putnoki 433. sztkvi birtokra 6 ft 90 krt kézpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1887. évi december hó 31. napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság. Hänrich kir. tszéki bíró.

Hirdetmény.

98/888. — A belső pokorági utca 20. szám alatt néhai Huszárik Márton hagyatékát képező két különálló lakrészt, megfelelő udvar és pince helyiséggel f. évi május hó 1-től számítandó egy évre bérbe adandó. — A bérleti kívánók ajánlataikat Huszt Lajos árvaszéki előadónál f. év márczius 31-ig, a délelőtti órákban, beadhatják.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város árvaszékének 1888. február 10-én tartott üléséből.

Szabó György,

árvaszéki elnök.

2—3

Hirdetmény.

7247. sz. — A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. királyi kincstár végrehajtónak Kubinyi József s neje végrehajtást szenvedő elleni 210 ft 14 kr. adókövetelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén levő Kis-Reeski pusztán fekvő: kis reeski 2. sztkben foglalt előbb Hubay Mária, Zsófia és Apollónia, jelenleg Kubinyi József s neje Baresik Erzsébet nevében álló 44/a. 27. 51. hrsz. alatti rét és szántó-földre az árverést 1371 ftban ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1888. évi május hó 8-ik napján d. e. 10 órakor Nagy-Reeske községben a község bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áról is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 137 ft 10 krt kézpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombat, 1887. évi decz. hó 4. napján. A Rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság. Hänrich Lajos, kir. törvényszéki bíró.